

en diagrammen, maken het boek tot een uiterst kostbaar bezit. Ik zou het in handen van elken neuroloog wenschen; ik ben zelfs ouderwetsch genoeg om er ook iederen psychiater mee gelukkig te willen maken: het zal ook hun meer vasten grond geven, dan zij wellicht denken. En de overige artsen? Als zij den tijd kunnen vinden voor rustige studie, laten ook zij zich er eens aan wagen; zij zullen er wel bij varen.

Eenige opmerkingen van algemeenen aard stel ik uit tot de bespreking van het volgende deel.

C. T. VAN VALKENBURG.

Grundriss der menschlichen Erblchkeitslehre und Rassenhygiene, Bnd. I. *Menschliche Erblchkeitslehre* von Prof. Dr. ERWIN BAUR, Prof. Dr. EUGEN FISCHER und Dr. FRITZ LENZ. J. F. LEHMANN's Verlag. München. 1921. Prijs f 6.—

Dit boek, waarvan nog slechts het eerste deel verschenen is, beantwoordt aan een eisch van den tijd. Besprekingen over rasverbetering en eugenetica zijn nutteloos, zoolang niet de exacte erfelijkheidsleer een degelijken grondslag geeft. Nu ware een zeer grondige studie der erfelijkheid bij plant en dier zeker aangewezen voor elk, die over erfelijken aanleg in de menschelijke samenleving wenscht mee te spreken. Men moet echter bedenken, dat de menschen, die men voor het verzamelen van nauwkeurige gegevens op dit gebied noodig heeft, practische geneesheeren zijn, aan wie tijd en gelegenheid ontbreekt zich in de ingewikkelde vraagstukken der moderne erfelijkheidsleer te verdiepen. En voor deze is het hier aangekondigde boek ongetwijfeld van waarde, te meer daar het door mannen van beteekenis geschreven is en in zijn eenvoudigen vorm van den aanvang af belangstelling zal wekken.

BAUR, de bekende geneticus-botanicus, is er in geslaagd in 72 bladzijden inzicht te geven in eenige der belangrijkste vraagstukken, en wel op zeer heldere wijze, zooals men van den schrijver van een der fraaiste handboeken over genetica verwachten kan. In overeenstemming met zijn beide medewerkers heeft hij eenige nieuwe termen voor bekende begrippen ingevoerd. De variatie door uitwendige omstandigheden wordt voortaan *paravariatie* genoemd (vroeger *modificatie*); inplaats van mutatie ziet men het woord *idiovariatie*; terwijl de variatie, die door nieuwe combinatie van erfelijke factoren bij de bevruchting ontstaat, — welke variatie zulk een uiterst belangrijke rol speelt bij de verschillende individueele samenstelling van den mensch — *mixovariatie* worden betiteld. Dit laatste is zeker een betere benaming dan de uitdrukking „nieuwcombinatie”, die ook in Nederlandsche opstellen wel werd gebruikt. Het belang der mixovariaties wordt aan eigen onderzoekingsmateriaal van BAUR op voortreffelijke wijze aangetoond. Tevens wordt aan kruisingsproeven bij konijnen toegelicht, hoe rasverschillen door zulk een mixovariatie binnen de soort kunnen ontstaan. Bij de *Antirrhinum*-kruisingen is het jammer, dat BAUR voor een der hier besproken erfelijke factoren de letter F gebruikt, wat voor degenen, die niet geheel thuis zijn

in de terminologie der wet van MENDEL (F^1 , F^2 -generatie enz.); wellicht verwarring kan geven.

Reeds in zijn handboek heeft BAUR op de gevaren van het wegvallen van gunstige erfelijke factoren in de menselijke gemeenschap gewezen. Aan een voorbeeld uit de konijnteelt wordt thans aanschouwelijk gemaakt, hoe door geringere voortplanting of door uiroeing van bepaalde mixovariaties, deze in den loop der generatie wel weer steeds nieuw gevormd worden, doch langzamerhand zeldzamer worden om ten slotte geheel te verdwijnen.

De tweede afdeeling van het boek is van de hand van EUGEN FISCHER, die in 1913 een uitvoerig onderzoek over de bastaardering tusschen Hottentotten en Europeanen heeft verricht. FISCHER leidt hier het begrip „anthropobiologie” in als onderdeel der anthropologie, ten doel hebbende een biologisch onderzoek naar de verdeeling der verschillende raskenmerken in een bepaalde bevolking. De invloed van de omgeving speelt een geringe rol tegenover de standvastigheid der erfelijke rasfactoren, die in bepaalde mixovariaties tot combinatie komen en op min of meer ingewikkelde wijze de wet van MENDEL volgen. Toch moet de eerste niet geheel worden weggecijferd. Zoo is bijv. de lichaamslengte zonder twijfel mede onderhevig aan den invloed der levensomstandigheden en daar deze weer op de lengte van den schedel invloed oefent, moet men bij de schedelindex-bepaling met uitwendige invloeden rekening houden, al zijn zij zeer gering tegenover de erfelijke standvastigheid.

De aard van het onderwerp brengt het met zich, dat het derde hoofdstuk, door F. LENZ geschreven, den medewerker van het *Archiv f. Rassen- und Gesellschaftsbiologie* nog geen volkomen bevrediging geeft, al zal men bij de lezing ervaren, hoeveel aanwijzingen van MENDEL-splijting ook bij afwijkingen van den mensch aanwezig zijn. Vooral de erfelijke oog-anomaliën zijn uitvoerig behandeld; ook stofwisselingsziekten, erfelijke misvormingen, ziekten van perifeer en centraal zenuwstelsel worden aan stamlijsten toegelicht. Linkshandigen zullen wellicht verbaasd zijn te hooren, dat deze eigenschap als een afwijking van de linker hersenhemispheer worden opgevat, vaak samenvallend met andere afwijkingen (spraakstoornissen, epilepsie, zelfs zwakzinnigheid). De bekende aan het geslacht gebonden defecten en ziekten bij den mensch en de vermoedelijke samenhang met het X-chromosoom worden uitvoerig door den schrijver besproken. Daar de zoon altijd het X-chromosoom van de moeder krijgt en nooit van den vader, meent LENZ langs dezen weg de overerving van bepaalde normale moederlijke eigenschappen op den zoon te verklaren.

Op bladzijde 145 vindt men een uitspraak, die zeker geen bioloog onderschrijven zal: „Het doode lichaam heeft geen aanpassingsvermogen meer”, schrijft LENZ. Wie zal deze waarheid ontkennen? Daarop volgt de onlogische gevolgtrekking: „dit onderscheidt het doode van het levende lichaam.” Hiermede maakt men zich toch niet met het verschil tusschen dood en leven af!

Het vierde hoofdstuk, eveneens door F. LENZ geschreven, dat

slechts 30 bladzijden omvat, behandelt de erfelijkheid der begaafdheid, die ook door het kaleidoscopisch samenspel van erfelijke factoren wordt verklaard. Bij buitengewoon gunstige constellatie kan dit samenspel leiden tot de vorming van het genie, hetgeen van zelf weer bewijst, dat het genie niet erfelijk is. Dit hoofdstuk staat naar mijn meening niet op de hoogte van GEORG SOMMER'S uitgave over hetzelfde onderwerp in *Natur und Geisteswelt*; het sluit zich echter goed bij de voorafgaande bespreking aan.

De tweede nog niet verschenen Band zal de toepassing in de praktijk behandelen en nagaan, langs welken weg de gunstige ras-eigenschappen te bewaren zijn. De aanknooping aan het voorafgaande meer exacte gedeelte zal niet altijd gemakkelijk wezen.

M. A. VAN HERWERDEN.

Dr. FRANZ KISCH, *Das Problem der Fruchtabtreibung vom ärztlichen und legislativen Standpunkt*, Berlin, Wien, URBAN en SCHWARZENBERG, 1921, 110 blz. Prijs 30 mark.

Dit geschrift heeft de bedoeling, een grooter deel van de afdrijvingen binnen de grenzen van het wettelijk geoorloofde te brengen dan zich thans daarbinnen bevindt. Hiertoe wordt eerst op verdienstelijke wijze een overzicht gegeven van wat het strafrecht in verschillende landen omtrent de vruchtafdrijving bepaald. Hierbij is geen acht gegeven op de zoo bij uitstek praktische bepalingen, die ons Wetboek van Strafrecht op dit punt bevat, en sedert de novelle van wijlen minister NELISSEN daarin opgenomen zijn. Maar nu wordt betoogd, dat de afdrijving in veel meer gevallen als een geoorloofde handeling moest worden beschouwd dan geschiedt. Daarbij wordt de niet genoeg te veroordeelen leer verkondigd, die men tegenwoordig zoo dikwijls moet aanhooren, dat, wat door een groot aantal lieden niet als kwaad wordt aangezien, in de strafwet niet thuis behoort. Wat denkt KISCH wel van het smokkelen, van de ontduiking van belasting, en van zoovele dingen, die door menschen worden gedaan, die zich voor zeer fatsoenlijk aanzien? Afgezien van de vraag of het practisch is, daden met straf te bedreigen, welke dagelijks geschieden en bijna nooit kunnen worden achterhaald, dunkt mij, dat althans een zeker aantal menschen, die niet door eigen besef van wat goed en kwaad is worden teruggehouden van het verkeerde, zich daarvan verwijderd houden zoolang het door de wet als verkeerd wordt gestempeld.

KISCH somt dan de vele gevallen op, waarin de wensch naar afdrijving maar al te begrijpelijk is: maatschappelijke nood, verkrachting, bloedschande, dreigend eerverlies; soortgelijke omstandigheden kunnen ook anders misdrijven, diefstal, verduistering, begrijpelijk, zelfs tot zekere hoogte vergeefelijk maken. Maar dan is het aan den rechter, die omstandigheden als verzachtend te laten gelden; zij mogen niet dienen om, wat misdrijf is, niet misdrijf te noemen. Naast de geneeskundige indicaties laat KISCH ook indicaties van rashygiëne gelden; een omschrijving van het geval, dat men vreest voor een minder gezonde nakomelingschap, of voor-